

M. I. KALININ

71-D-374

V ČEM TKVÍ SÍLA
SOVĚTSKÉHO
STÁTU

SLOVANÉ
A VÁLKA

M. I. KALININ

Předseda presidia Nejvyššího sovětu SSSR

SEMINÁŘI
Inst. př. c.

KNIHOVNA
oddělení

1945

ORBIS - PRAHA

Koupl od	Jy. Barmica Kovchyn	
Darem od		
v	Ryba	za Kčs 9-
Inv. č.	37.543	

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP STARÝ FOND Č. inv.: OMR

II. vydání v červenci 1945

Veškerá práva vyhrazena

V Č E M T K V Í S Í L A
S O V Ě T S K É H O S T Á T U

Z evropské války, rozpoutané fašistickým Německem, se velmi rychle vyvinula druhá světová, do níž náhlým útokem hitlerovských agresorů byl vtažen i Sovětský svaz. S veškerou silou válečná mašinerie Německa a jeho vasalů – Rumunska, Maďarska, Finska – se vrhla na SSSR. Mnohým lidem, a to nejen z tábora našich nepřátel, nýbrž i přátel, se zdálo, že Rusko nevydrží nápor fašistických ozbrojených sil, že válka na východě bude trvati nanejvýš půl roku, a snad i méně.

Na začátku války se fašističtí vládcové ve své propagandě vychloubali a všemožně vynášeli německou armádu, její výzbroj, bojovou schopnost vojáků a důstojníků, strategii a taktiku fašistické generality. Snažili se přesvědčit celý svět o nepřemožitelnosti německé armády, o její schopnosti vyhrávat „bleskové“ války.

Avšak ukázalo se, že Rudá armáda je nejen s to zadržet nápor německých fašistických hord, nýbrž i způsobit jim za sebou řadu velikých porážek – u Moskvě, Stalingradu, Kursku, na Dněpru a za Dněprem – porážek, jež měly za následek značný pokles pýchy a sebevědomí Němců. A nyní fašistické velení, byť se sebevíce namáhá vysvětlit své neúspěchy „klimatickými činiteli“, snahou „zkrátit frontu“, „prováděti elastickou obra-

nu“, je přece nuceno ač nerado, s těžkým srdcem, uznat sílu Sovětského svazu a Rudé armády.

Vítězství našich vojsk nad německými fašistickými armádami se v světovém veřejném mínění, jež nebylo zcela připraveno ke správnému ocenění vojenských úspěchů Rudé armády, setkalo s mocnou odezvou. Zahraniční tisk se od začátku války zabývá otázkou: V čem tkví síla Sovětského svazu? Avšak třeba jen poněkud uspokojivá odpověď na tuto otázku se ne našla. Neobjevilo se dosud ani poněkud solidní pojednání na toto thema. Většina zahraničních publicistů, zabývajících se touto otázkou, se omezuje na ty neb ony jednotlivé úvahy nebo hypotézy. Někdy jsou tyto hypotézy originální; jindy jsou to pokusy subjektivně vysvětlit naše úspěchy prostou číselnou převahou našich vojsk nebo historickými tradicemi odvěké statečnosti ruského vojáka; jindy zas se ony hypotézy redukují na povšechné poukazy, že SSSR prý disponuje nevyčerpatelnými materiálními i lidskými rezervami.

Vysvětlit sílu té neb oné země v poměru k druhé, a zejména sílu válčících zemí, jedním z těchto činitelů, znamenalo by, rozumí se, zúžití pojetí otázky a nepodat třeba jen poněkud správné vysvětlení. Jak ale názorně vysvětlit sílu celé země nebo státu, v našem případě sílu Sovětského svazu? Podle mého názoru je to možné jen tak, vylíšíme-li sílu státu v souhrnu všech jeho hmotných a duchovních hodnot, přírodního bohatství, hospodářského rozvoje, politického zřízení a morálně politického stavu, t. j. činitelů určujících duševní tvářnost národa.

Poukážeme nejprve na rozlohu naší země. Sovětský svaz je největší zemí na světě, co se týče celistvosti území. Ze severu na jih SSSR měří více než 4500 kilometrů a ze západu na východ

11 000 kilometrů. Celková rozloha SSSR činí kolem 22 milionů km², čili jednu šestinu obydlené plochy zeměkoule. Co do počtu obyvatel je Sovětský svaz na třetím místě mezi všemi zeměmi světa, hned za Čínou a Indií. Již tohle samo svědčí o ohromných možnostech naší země.

Na území Sovětského svazu jsou obrovské a různorodé rezervy všemožných užitečných nerostů. Dokonce na severu naší země, který za carismu vůbec nebyl probádán, bylo v poslední době, díky četným výzkumům sovětských učenců, objeveno ohromné nerostné bohatství. Na poloostrově Kola, v Karelsko-finské SSR, v Pečoře, Nordviku, Norilsku, v pánvi řeky Tungusky, ve Verchojansku a Kolymě se těží stále více a více niklu, cínu, apatitu, nefelinu, železa, uhlí, nafty, fluoritu, tuhy, slídy, kuchyňské soli, zlata.

Také střední pásmo Ruska oplývá všemožnými nerosty: bauxity, cementem, břidlicemi (leningradská oblast), rašelinou (Běloruská SSR, ivanovská a kalininská oblast), cementem, železnou rudou a uhlím (Moskevská pánev), bohatými ložisky fosfátů a železa v kurské oblasti.

A čím dále na východ, tím větší a mohutnější je přírodní bohatství naší země. Syzraňská a išimbajská nafta, baškirské bauxity, kuchyňská sůl z Eltonského a Baskunčackého jezera; Ural se svými nevyčerpatelnými rezervami rudy, kamenného uhlí, bohatými naftovými zdroji, nalezišti niklu, mědi, draselných solí, asbestu, platiny a drahokamů; bohatství Kazachstanu, jeho uhlí, zlato, olovo, wolframové, molybdenové a rtuťové doly; západní a východní Sibiř se svými tak bohatými ložisky uhlí, rudy, zlata, a posléze bohatství Jakutska, Dálného Východu, Sachalinu a Kamčatky.

Všeobecně známy jsou naše přírodní poklady na jihu Sovět-

ského svazu: Donecká uhelná pánev, krivorožská železná ruda, nikopolský mangan. Gruzínsko pak slyne svým čiaturským manganem, tkvarčelským a tkvibulským uhlím, Armenie zangezurskou mědí a Baku, Groznyj i Majkop jsou na celém světě známy jako střediska naftového průmyslu. Naše středoasijské republiky oplývají uhlím, naftou, břidlicemi, cementem, olovem, fosfáty, rtutí, antimonem, mědí i jinými druhy užitečných nerostů.

Za sovětského systému byla probádána a jsou využívána na ohromných prostranstvích naleziště rudy a nerostů. Avšak to, co bylo již probádáno, pochopitelně tvoří jen malou část bohatství našeho území.

Jednotlivé části Sovětského svazu se navzájem liší klimatickými podmínkami, a proto je též naše flora a fauna velice rozmanitá. Obšrná prostranství krajního severu s velice skrovným rostlinstvem se střídají s mohutnými lesními masivy, jehličnatými i listnatými, odkud dostáváme velmi kvalitní stavební materiál a suroviny pro průmysl. Dále pak se prostírají ohromná prostranství tak zvané lesní stepi a úrodné půdy stepného pásma pobřeží Černého a Kaspického moře, Kubáně, Donské pánve a západní Sibíře. Tamější kolchozní pole dávají miliony pudů pšenice a jiného obilí i technických rostlin. Nejvíce zeleniny se však pěstuje ve středním pásmu, mezi jehož obyvateli je mnoho zkušených hospodářů.

V nejjihnějších pásmech naší země jsou subtropické kraje s čajovými plantážemi a citronovými háji, jež byly založeny za vlády sovětů. Tam se též pěstují stromy velmi důležité pro průmysl (zimostráz, bambus a j.). V suchých krajích našich středoasijských republik – Uzbecké, Turkmenské, Tadžické – díky hojně užívanému systému zavodňování, se pěstuje bavlník, jenž záso-

buje všecken náš textilní průmysl. Dokonce i pásmo pouští se úsilím sovětského člověka stále více zmenšuje a poskytuje díky zavodňování cenné zemědělské plodiny. Stejně hojná a rozmanitá je i zvířena naší země, jež vykazuje skoro všechny druhy divokých i domácích zvířat, mořských živočichů a ryb.

Již sama různorodost klimatických podmínek v jedné zemi a z ní vyplývající rozmanitost hospodářských odvětví rozšiřuje obzor člověka. Skutečnost, že se obyvatelstvo (193 milionů) skládá z mnoha národů, přispívá k rozšíření vzájemných styků těchto národů a vzájemnému pochopení. A řekl bych, již toto bratrské spoluzití různých národů poráží tak zvanou rasovou teorií fašismu.

Historická minulost Ruska se nikdy nevyznačovala stagnací. Už ihned po svém vzniku musil ruský stát vésti četné války, jak za svou existenci a nezávislost, tak i za získání toho neb onoho sousedního území, zajišťujícího bezpečnost jeho hranic. Drsnost přírody přispívala k rozvoji podnikavosti našeho lidu, jeho bojové schopnosti a lásky k vlasti.

Ovšem, velikost území, početnost obyvatelstva, nerostné a rostlinné bohatství – to všechno ještě netvoří sílu země v pravém slova smyslu, nýbrž jen její potenciální možnosti. Známe řadu velikých zemí, které mají i velikou rozlohu i početné obyvatelstvo, ale jsou slabé u porovnání se sousedními státy, ač tyto mají menší počet obyvatelstva a menší potenciální možnosti. Není tomu tak dávno, co carské Rusko utrpělo porážku ve válce s Japonskem, majícím mnohem menší potenciální i reálné možnosti. Přece však jsou výše uvedené faktory nezbytnými podmínkami pro rozvoj síly země, neboť malá země s omezeným územím a počtem obyvatelstva je též omezena ve svých možnostech.

Jedním z hlavních činitelů, jež určují sílu naší země, je sovětský socialistický systém, t. j. ta státní forma, kterou si náš národ vydobyl a kterou pokládá za svou. V jednom ze svých děl Marx praví, že se theorie stává materiální silou, jakmile ovládne masu.* A skutečně, náš lid si osvojil podstatu sovětské moci, ideje, které vláda sovětů uskutečňuje; tato podstata, tyto myšlenky, jsou onou nezdolnou silou, jež obstála při nejtěžších zkouškách v boji, jakého ještě nebylo v dějinách lidstva.

Vláda sovětů vznikla po vítězství dělnické třídy a rolnictva nad vykořisťovatelskými třídami. Rostla a sílila v boji za socialistické přebudování naší vlasti. Než vláda přešla do rukou sovětů, stálo Rusko na pokraji katastrofy. Vládnoucí třídy – kapitalisté, statkáři a jejich pomocníci (maloburžoasní strany menševiků a eserů) – nebyly s to zachránit Rusko před úplným hospodářským zhroucením a zkázou. A jedině naše bolševická strana, tato avantgarda dělnické třídy, našla správnou cestu, jak se dostat z tehdejší krajně těžké situace.

Smělá výzva Lenina a soudruha Stalina k dělníkům a pracujícím rolníkům, aby vzali osud Ruska do svých rukou, setkala se u širokých mas s velikou odezvou. Sověty dělnických, vojenských a rolnických zástupců staly se jedinou všeobšáhrou mocí v zemi.

Lenin píše o sovětech: „To, co vydobyla ruská revoluce, je neodňatelné. To nemůže vzít žádná síla, jako žádná síla na světě nemůže zvrátit to, co bylo vytvořeno sovětským státem. To je světodějně historické vítězství. Po staletí se státy budovaly podle buržoasního typu a po prvé byla nalezena forma neburžoasního státu. Možná, že náš aparát je špatný; říká se však, že první parní stroj, který byl vynalezen, byl rovněž

* Viz K. Marx: „Ke kritice Hegelovy filosofie práva“.

špatný, a dokonce se neví, zda fungoval. O to však nejde, rozhodující je skutečnost, že vynález byl učiněn. Necht se první parní stroj co do své formy nehodil, zato však máme nyní lokomotivu. Necht je náš státní aparát zhola špatný, přece však je vytvořen, veliký historický vynález byl učiněn a stát proletářského typu je vytvořen...“ (Leninovy spisy, rusky, svazek XXVII, str. 253-254).

Cesta vlády sovětů – tot cesta boje za zájmy lidu. Úspěchy, jichž bylo dosaženo, jsou všeobecně známy. Vyložit podstatu vlády sovětů a přednosti její formy před všemi ostatními existujícími formami vládní moci, vyžadovalo by ohromnou práci. Proto se pozastavím jen u dvou, podle mého názoru nejpodstatnějších momentů: u plného demokratismu vlády sovětů a opravdu úplné rovnosti národů Sovětského svazu. Stalinská ústava krajně přesně vyjádřila ony sociální a hospodářské změny, jež se v Sovětském svazu udály od roku 1924 do roku 1936. A nyní je sovětský státní režim založen na této ústavě, která v podstatě je vyvrcholením plné demokratisace naší země. Ve všech svých stupních se sověty volí na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva a tajného hlasování.

Nejvyšším naším státním orgánem je Nejvyšší sovět SSSR. Vykonává zákonodárnou moc a sestavuje vládu SSSR (radu lidových komisařů SSSR). Nejvyšší sovět SSSR se skládá ze dvou rovnoprávných sněmoven – svazového sovětu a národnostního sovětu – kterým přísluší stejnou měrou zákonodárná iniciativa. Svazový sovět se volí občany SSSR podle volebních okresů, a to jeden poslanec na 300 000 obyvatel. Národnostní sovět se volí občany SSSR podle svazových a autonomních republik, autonomních oblastí a národních okruhů, a to 25

poslanců za každou svazovou republiku, 11 poslanců za každou autonomní republiku, 5 poslanců za každou autonomní oblast a 1 poslanec za každý národní okruh.

Sověty jakožto vládní orgány disponují ohromným množstvím státních funkcionářů vyšších z lidu. Hle, několik číslic, jež to dostatečně ilustrují: do vesnických sovětů bylo zvoleno 1 060 746 poslanců, do osadových sovětů 38 994, do rayonních sovětů 140 158, do městských sovětů a městských okresních sovětů 151 822, do okružních sovětů 871, do oblastních a krajských sovětů 9311, do Nejvyšších sovětů autonomních republik 2320, do Nejvyšších sovětů svazových republik 4532 a posléze 1338 do Nejvyššího sovětu SSSR.

Již sám počet poslanců, roztroušených po celém Sovětském svazu od Moskvy do jeho nejdlejších koutků, svědčí o tom, že sovětská moc prostřednictvím poslanců může provádět a skutečně provádí dalekosáhlá opatření, neboť tato síť aktivních pracovníků vlastně zachycuje všechno obyvatelstvo naší země. A tato síť je konečně nevyčerpatelným zdrojem při výběru státních funkcionářů. Obyvatelstvo volí poslance udržuje s nimi bezprostřední spojení. Tak se tvoří nepřetržitý řetěz zdola až nahoru, jenž činí ze sovětské státní moci vlastní státní moc všeho lidu.

Na sovětskou státní moc se možná někdy hubuje za ten nebo ten nesprávný krok jednotlivých jejích představitelů, avšak každý si je vědom, že tato státní moc je jeho, a je-li člověk v něčem nespokojen se státní mocí, projevuje tuto nespokojenost jako někomu, kdo je mu blízký, protože si přeje odstranit existující nedostatky své státní moci a učinit ji ještě lepší. Kritika nedostatků v práci orgánů sovětské státní moci se provádí neustále, a čím níže jdeme po stupnici státní hierarchie, tím

bezprostředněji se tato kritika týče vedoucích funkcionářů jednotlivých článků sovětského aparátu. Kritisuje se nejen v novinách, nýbrž i ústně na schůzích a veřejných projevech i v soukromých pokynech přímo poslancům.

Abych znázornil, jak blízka je sovětská moc obyvatelstvu, uvedu případ, který se stal přímo mně. Jednou v létě byl jsem doma na vesnici. Všechn lid byl na polích, kde sklízeli len. Šel jsem na pole a se mnou 6–7 vedoucích funkcionářů vesnice. Když jsme přišli tam, kde pracovali lidé, jedna z žen, které sklízely len, zvolala, ukazujíc na moje průvodce: „Michaile Ivanoviči, podívej se, kolik lidí jsi přivedl k nám na pole na procházku, a hele, my ženské – pracujeme.“ „Ale vždyť jsou to všechno vaši,“ namítl jsem, „tu je tvůj zeť, a tu syn, a zde muž této.“ „Ano, víme, že jsou to naši“ – trvala žena na svém – „jenže sovětská moc je už pořádně zhyčkala.“ „Tak proč je nepřinutíte, aby pracovali?“ ptám se. „Cožpak je přinutíš,“ odpověděly ženy. Tu jsem se obrátil ke svým průvodcům (předsedovi a sekretáři vesnického sovětu, předsedovi kolchozu, komsomolským funkcionářům, osvětovým pracovníkům atd.) a řekl jsem jim, že poněvadž všichni lidé jsou na polích, a tudíž ve vesnici nemají práci, ať tedy oni také sklídí 2 ha lnu. Toto rozhodnutí vyvolalo u pracujících žen bouřlivé nadšení. A jak jsem se později dověděl, vesnické špičky skutečně vykonaly příkázanou práci za dva dni, což je úplně přirozené, neboť to vše byli lidé, kteří umějí v zemědělství výborně pracovat. Tento případ jasně svědčí o tom, jak je spjata sovětská moc s lidem a jak je mu blízká.

Může se mi namítnout, že tu šlo o nižší orgány, z místních obyvatel (kdepak najdeš cizí lidi pro každou vesnici!). Na to však odpovídám, že nyní z této vesnice pochází jeden generál,

několik důstojníků, několik tajemníků rayonních výborů komunistické strany, a nechci mluvit o sobě. A nyní sotva najdeš jednu větší vesnici, která by nebyla zastoupena při vedoucí práci ve straně nebo v sovětech, na velitelských místech v armádě nebo mezi učenci.

„Vláda sovětů“ – praví soudr. Stalin – „není moc odtržena od lidu – naopak, vláda sovětů je svého druhu jediná moc, která vzešla z lidových mas a je jim drahá a blízká. Tím se také vlastně vysvětluje nevídaná síla a pružnost, kterou obyčejně projevuje sovětská vláda v kritických chvílích.“ („Marxismus a národnostní a koloniální otázka“, české vydání, Moskva, 1940, str. 64.)

Leninsko-stalinská národnostní politika učinila ze sovětského státu jednotný stát. A toho bylo dosaženo nikoliv násilím, nikoliv krví a železem, nýbrž tím, že národům byly poskytnuty plné možnosti při budování národních států. „... Úkolem strany je,“ pravil soudr. Stalin, „aby pomohla pracujícím masám nevelkoruských národů dohonit centrální Rusko, které je předstihlo, aby jim pomohla a) zvelebiti a upevniti ve své zemi sovětské státní zřízení ve formách odpovídajících národním a životním podmínkám těchto národů; b) vybudovat a upevnit ve své zemi soudnictví, administrativu, hospodářské a mocenské orgány, úřadující v mateřštině a obsazené místními lidmi, kteří znají způsob života a mentalitu domácího obyvatelstva; c) zvelebiti ve své zemi tisk, školy, divadla, kluby a vůbec kulturně-osvětové instituce, působící v mateřštině.“ („Marxismus a národnostní a koloniální otázka“, české vydání, Moskva, 1940, str. 199–200.)

V prvních dobách možná leckde i přepínali, nu řekněme, vynalézali písemnictví pro národnosti, které neměly více než

tisíc příslušníků. Nebo na př. z příbuzných národností, avšak mluvících různými nářečnými, se pokoušeli vytvořit rozličné národní útvary.

Je přirozené, že na počátku takového ohromného revolučního hnutí, jaké bylo v naší zemi, každá, i nejmenší národnost se snažila ukázati své zvláštnosti a domnívala se, že může toho dosíci především administrativním osamostatněním. Když se však těmto národnostem takové možnosti dostalo, projevila se u nich snaha po sjednocení s příbuznými národnostmi. Tak tento snad poněkud složitý proces přivedl konec konců pouze k utužení styků mezi národy Sovětského svazu, což nesmírně zvýšilo sílu sovětského státu.

Soudr. Stalin poukázal na zvláštnosti naší ústavy v oblasti vzájemných styků mezi národnostmi; ústava vychází z toho, že všechny národnosti a rasy jsou rovnoprávné, že rozdíl v barvě pleti nebo v jazyce, kulturní úrovni nebo stupni státního rozvoje, stejně jako jakýkoliv jiný rozdíl mezi národnostmi a rasami nemůže býti důvodem, ospravedlňujícím národnostní nerovnoprávnost. Ústava vychází z toho, praví soudr. Stalin, že „všechny národnosti a rasy, nezávisle na jejich minulosti a nynějším postavení, nezávisle na jejich síle nebo slabosti, mají užívati stejných práv ve všech sférách hospodářského, společenského, státního a kulturního života společnosti“.

Národnostní politika sovětské moci se plným právem nazývá leninsko-stalinská národnostní politika. Tato politika umožňuje nejúplnější rozvoj národního státního života, národní kultury. A právě tato politika absolutně zpevnila Sovětský svaz, což se zvláště jasně projevilo v naprosté solidaritě všech národností v nejtěžších dobách naší vlastenecké války proti hitlerovskému Německu.

Chceme-li zhodnotit souhrn všech zvláštností sovětského státního zřízení a jeho ústavního základu, je zdroj síly a nepřemožitelnosti sovětské státní moci právě v tom, že sovětská státní moc „nalézá sympatie a nejvřelejší, nejoddanější podporu u obrovské většiny mas.“ (Lenin.) V tom tkví síla Sovětského svazu.

Za jednu z rozhodujících podmínek, určujících sílu našeho státu, nutno pokládati těžký průmysl, vybudovaný sovětským lidem. „Záchranou pro Rusko,“ pravil Lenin, „je nejen dobrá úroda v rolnickém hospodářství – to ještě nestačí – a nejen dobrý stav lehkého průmyslu, dodávajícího rolnictvu spotřební předměty – to také ještě nestačí – potřebujeme nutně též těžký průmysl. . . Bez zachránění těžkého průmyslu, bez jeho obnovení nemůžeme vybudovat žádný průmysl, a bez něho jakožto samostatná země vůbec zahyneme. . . Těžký průmysl potřebuje státní subvence. Nenajdeme-li je, pak jakožto civilisovaný stát – neříkám ani: jakožto socialistický – zahynem.“ (Leninovy spisy, ruský, sv. XXVII, str. 349.)

Je všeobecně známo, že carské Rusko bylo převážně agrární zemí se slabě vyvinutým průmyslem, při čemž základní a rozhodující odvětví národního hospodářství – těžba nafty, železné rudy a uhlí – byla většinou v rukou cizinců. Zvláště slabě vyvinut byl průmysl hotovící výrobní prostředky, v důsledku čehož se kolosální částky vydávaly na dovoz nedostávajících se materiálů, obráběcích a jiných strojů atd. ze zahraničí. Před-revoluční Rusko při všech svých ohromných rezervách rašelin, uhlí, břidlice a vodní energie mělo neobyčejně slabě rozvíjené energetické hospodářství. Teprve vláda sovětů vybuvovala tuto důležitou základnu veškerého průmyslu. Již na počátku revoluce vytyčil Lenin úkol elektrifikace země a v souladu

s tím byl vypracován plán GOELRO.* Další opatření vlády sovětů v oblasti elektrifikace průmyslu dopomohla naší zemi na druhé místo mezi všemi státy světa (hned po Spojených státech amerických).

☞ Za pětiletok byly u nás vybudovány takové obrovské podniky jako Dněproges, Kanakirges, Rionges, Dzoroges, šaturská, gorkijská, běloruská, Klasonova, kaširská, stalinogorská, bakinská, čeljabinská, bereznikovská, šťerovská, stalingradská a mnohé jiné elektrárny, které svou rozvětvenou sítí obepínají celou naši zemi a tvoří celé energetické systémy, jako je moskevský, leningradský, gorkijský, uralský a jiné.

☞ V letech pokojné výstavby sovětský lid vedle uhelno-hutní základny na jihu vybuvoval druhou na východě, která se stala základnou uralského a sibiřského průmyslu. Mezi Volhou a Uralem byla vytvořena druhá naftová base – „druhé Baku“. Následkem toho se těžba uhlí, nafty a kovu v naší zemi mnohonásobně zvýšila.

Úsilí strany a sovětské státní moci o přeměnu naší země z agrární v průmyslovou vedlo nás od počáteční rekonstrukce a přebudování starých závodů k výstavbě ohromného množství nových mohutných závodů hutních a strojírenských. Tento proces probíhá dosud. Již ke konci druhé pětiletky byl Sovětský svaz ve výrobě zemědělských strojů na prvním místě mezi všemi zeměmi světa. Celá řada průmyslových odvětví zcela neznámých v carském Rusku, jako na příklad výroba kombajnů a parních turbin, se v SSSR mohutně rozvinula, a tak byla země zbavena nutnosti dovážet nejdůležitější výrobní prostředky z ciziny.

Za léta sovětského režimu byly vybudovány takové obrov-

* Státní komise pro elektrifikaci Ruska. — Překl.

ské průmyslové podniky, jako je elektrokombinát a závod na výrobu revolverových soustruhů v Moskvě, závod na výrobu frézovacích strojů v Gorkém, Kramatorský závod na výrobu velkých strojů, Uralský strojírenský závod, Charkovský, Čeljabinský a Stalingradský traktorový závod, závod na výrobu hospodářských strojů v Rostově nad Donem a jiné.

V souvislosti s ohromným rozšířením železniční sítě, spojující vzdálené kraje naší země hlavními tratěmi a široce rozvětvenými odbočkami, a s rozvojem vlastních továrních železničních tratí bylo naléhavě nutno zvýšit výrobu lokomotiv a vagonů. Zvláště velikého rozmachu nabyla výroba lokomotiv, ve které SSSR zaujal první místo na světě. Vznikla řada nových železničních strojíren, jako lokomotivka ve Vorošilovgradě, vagonky v Nižním Tagilu, Dněprodzeržinskú a j. Mnohé staré závody po důkladné rekonstrukci začaly vyrábět dříve u nás neznámé elektrické lokomotivy a vagony pro elektrické vlaky, vagony pro podzemní dráhy, mohutné lokomotivy nové konstrukce „JS“, „FD“ a jiné.

Zcela od základu byl v naší zemi vybudován letecký a tankový průmysl. Úplně nová je i výroba automobilů, která je tak skvěle reprezentována moskevským Stalinovým závodem, Molotovovým závodem v Gorkém, závody na montování aut v Omsku a Rostově nad Donem, jakož i řadou závodů na automobilové součástky. Nový je též průmysl vyrábějící kuličková ložiska, jako je na př. Kaganovičův závod v Moskvě, který i ve světovém měřítku lze označit za kolosální.

Ohromně se u nás rozvinul kovodělný průmysl, jak nový, tak i ten, který byl rekonstruován na základě starých průmyslových podniků. Všeobecně jsou známy takové závody a kombináty jako Azovstal, Magnitogorský hutní kombinát, Stalinův

závod v Kuzbasu, Elektrostal, Záporožstal, Čeljabinský slitinový závod atd. Byla vybudována řada nových závodů na výrobu mědi, olova, niklu, alumina. Mnohonásobně vzrostl počet závodů na výrobu válcovaných a litých rour a počet velkých a středních hutí.

Silně se v Sovětském svazu rozvinul lučební průmysl, který byl v carském Rusku ubohý. Vznikly závody a celé kombináty na výrobu umělých hnojiv, jako na př. Voskresenský, Aktubinský a Taškentský chemický kombinát. Nově byla zavedena výroba gumy a asbestu, draselnatých hnojiv, apatitů a syntetického kaučuku. Téměř nově byl vybudován chemicko-farmaceutický průmysl.

Také dřevařský, papírenský a stavební průmysl za léta vlády sovětů udělal velký pokrok. Silně se rozvinul i náš lehký průmysl. Když dostal nové stroje i obráběcí, značně přebudoval řadu velkých podniků, postavil nové a zvyšuje rychle svou výrobu.

Rychlé pokroky dělá i potravinářský průmysl, který zavedl místo starých, polořemeslnických výrobních method novou, mechanisovanou; byla zřízena řada velkých masných kombinátů a závodů na výrobu konserv, zpracování ovoce a polotovarů.

Třeba konstatovat, že vzrůst a rozvoj všech odvětví našeho průmyslu je silně podporován tím, že je vybaven nejmodernějšími stroji, které díky silnému rozmachu našeho vynálezeectví a tvůrčí činnosti inženýrských a technických pracovníků jsou stále zdokonalovány.

Rychlým tempem rostl průmysl našich svazových republik. O tom jasně svědčí tyto číslice: Celková výroba velkopřemyslu od roku 1913 do roku 1940 stoupla průměrně v celé zemi

10,9násobně, a v Kazachské SSR – 22,2násobně, v Armenské SSR – 22,3, v Gruzínské SSR – 26,4, v Kirgizské SSR – 160 a v Tadžické SSR – 242násobně.

V Povolží, na Uralu, Sibiři, Dálném Východě a v Karagandě byly vybudovány průmyslové podniky, jaké před revolucí existovaly jen v západních a středních krajích naší země. Sovětská vláda a komunistická strana vynaložily mnoho úsilí, aby překonaly neracionální rozmístění průmyslu, jež bylo příznačné pro carské Rusko. Těžiště našeho průmyslu se rok od roku stále více přenášelo na východ, blíže k zdrojům surovin a topiva.

V souvislosti s rozšířením pásma pěstování technických rostlin vznikly četné nové závody tam, kde jich dříve nikdy nebylo. Tak na příklad cukrovary se objevily v Kirgizii, Kazachstanu, západní Sibiři i v jiných krajích Sovětského svazu.

Vše, co jsem uvedl, si ani zdaleka nečiní nárok na to, aby mohlo býti pokládáno za jen poněkud vyčerpávající přehled našeho průmyslového rozvoje, nýbrž ukazuje jen všeobecnou tendenci a svědčí o tom, jakou obrovskou práci sovětský lid vykonal vybudováním průmyslové základny své moci a jak veliká a mohutná je tato základna.

K ilustraci výrobní síly našeho průmyslu neuvádím číselných údajů, jichž je nadbytek. Nejlepším důkazem naší průmyslové síly je skutečnost, že po tři léta války dosud nevidaných rozměrů průmysl úplně uspokojuje frontu vším, čeho je jí třeba. Tento fakt názorně ukazuje opravdovou sílu našeho průmyslu, sílu, která vzbuzuje obdiv celého světa.

Vypočetl jsem jen některé podniky vybudované za sovětů. Avšak v tomto výpočtu se tají ohromná fyzická a tvůrčí práce naší dělnické třídy v minulosti a zvláště pak v přítomnosti. Podniky, které vybuvovala, zhotovují a dodávají nyní za mi-

liardy rublů produkci, potřebnou státu, a zejména frontě. Dělnická třída a inženýrsko-technický personál při výstavbě a provozu těchto podniků nesmírně vyspěly jak organizačně, tak i odborně. Pro ně tyto podniky nejsou jen prostě závody a továrny, vyrábějící ten či onen předmět, nýbrž spatřují v těchto závodech a továrnách svou vlastní, v obrovském rozsahu zmaterialisovanou práci, dívají se na ně jako na své dílo, iako na svůj majetek, jež jim umožňuje zvýšit moc sovětského státu.

Ovšem k tomu, co zde bylo uvedeno, bylo by třeba připojiti i výrobní úsilí dělnické třídy, neboť její hrdinská práce jest nejnázornější ilustrací. Vždyť celkový objem výroby je jen výsledkem úsilí dělnické třídy a všech oněch materiálních možností našeho průmyslu. Stroje – tot pouze prostředek, avšak výrobcem je dělnická třída, pracující na strojích, jež sama vyrobila. Ježto však se o tom u nás mluví a píše denně a dokazuje se to na konkrétních příkladech, bylo by zbytečné to opakovat.

Velmi důležitým elementem hospodářské moci Sovětského svazu je zemědělství se svými úspěchy, dosaženými za vlády sovětů.

V oblasti zemědělství jsme se dostali daleko kupředu a naše zemědělství je nyní snad jedním z nejpokročilejších v Evropě. Za tyto úspěchy bezpodmínečně vděčí sovětskému systému. Možná, že se toto tvrzení leckomu v cizině nebude zdáti tak oprávněným, ale taková je skutečnost.

Nyní je naše země pokryta nikoliv individuálními, roztroušenými, nesystematicky rozmístěnými soukromovlastnickými pozemky, nýbrž souvislými, ohromnými prostranstvími kolchozů, vyměřenými polnostmi, které jsou správně rozvrženy

zkušenými geometry. Při plánování se přihlíží k hospodářské účelnosti rozmístění pozemků, je zavedeno správné střídání osevu a soustava drobných roztroušených parcel je samozřejmě odstraněna.

Hospodářství kolchozů je většinou mechanisováno. Počet tam pracujících traktorů a jiných složitých zemědělských strojů činí již nyní statisíce. Stačí konstatovati, že se naše země, co se týče technického vybavení zemědělství, dostala na první místo mezi všemi zeměmi světa. Při tom střední roční výkon našich zemědělských strojů, a zejména traktorů, dosáhl vysoké úrovně.

Pozoruhodných úspěchů bylo dosaženo v agrikultuře obilnin. Nyní se takové obilniny, jako pšenice, které se vždy přidělovaly k jižním oblastem, přenesly daleko do středních a dokonce i severních krajů. A zase plodiny, které dříve byly obyčejně pěstovány v severním nebo středním pásmu, přenesly se i na jih. Jako příklad lze tu uvést brambory.

Kolektivisace zemědělství podnítila rozšíření osevních ploch. Naše kolchozy a sovchozy rozoraly velká prostranství neobdělávané půdy, a zejména pak vzrostla osevní plocha plodin vyžadujících mnoho práce, na př. technických rostlin, zeleniny a píce.

Je velice příznačné, že zároveň s kolektivisací zemědělství rychle stoupala i jeho intenzifikace. To lze konstatovati zejména o zelenině. Dalo by se dokázat ciferně, jakých ohromných úspěchů jsme dosáhli v zeleninářství, a což je zvláště důležité, naše zemědělská věda dovedla jisté plodiny přenést i do takových krajů, kde se dříve pro klimatické podmínky považovalo za nemožné je pěstovat. Nyní patří trvale k denní domácí potřebě rolnických mas i městského obyvatelstva, čímž se nesporně značně zlepšuje výživa lidu. Možno předpokládat, že se

stále větším používáním zeleniny spotřeba obilí na hlavu bude ve středních a severních oblastech Sovětského svazu stále více klesati. Lze též pozorovat velmi značný rozmach ovocnářství, čímž se strava našeho obyvatelstva rovněž zpestřuje a zlepšuje.

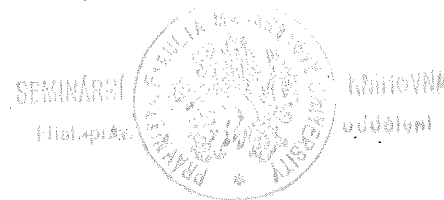
Abychom pochopili vymoženosti kolektivního hospodářství, třeba poukázat na to, že před válkou vláda vytyčila kolchoznímu rolnictvu a sovchozům úkol, dosíci sklizně 8 miliard pudů* obilí ročně, a tento úkol byl v posledních letech před válkou skoro splněn.

Zavedením složitých strojů do kolchozů a sovchozů značně stoupla pracovní výkonnost a nastala specialisace práce. Abych čtenáře nezatěžoval číslicemi a komplikovanými výpočty, poukáži pouze na fakt, že před revolucí jen na jižní Ukrajině každoročně na žňové práce bylo třeba na dva miliony cizích zemědělských dělníků, převážně z orelské, tulské, rjazaňské, kalužské gubernie i z jiných gubernií středního Ruska. Za sovětu se osevní plocha jižní Ukrajiny oproti době carismu značně zvětšila, zvýšila se rozmanitost pěstovaných plodin, vzrostl výnos půdy, a přece síly kolchoznického rolnictva stačily na veškeré zemědělské práce; intenzifikace zemědělství se při tom neustále zvyšovala. Tento proces u nás probíhal nejen na Ukrajině, nýbrž po celé ohromné zemi sovětů.

Veliký význam nejen pro zemědělskou produkci, nýbrž i pro zlepšení agrikultury mají naše sovchozy. Jejich význam jakožto velikých mechanisovaných a specialisovaných hospodářství bude nesporně rok od roku stoupat a jejich zkušeností se v našich kolchozních hospodářstvích bude v stále širším měřítku využívat.

Tyto kolosální změny v našem zemědělství umožnily nám

* Pud = 16 kg. *Překl.*

poměrně dobře vydržet tři roky války, a při tom dva roky bez Kubáně, donského území a Ukrajiny, tedy bez našich nejurodnějších oblastí.

Lze plným právem říci, že válka jasně prokázala ohromné přednosti kolchozního systému. „Jestliže v třetím roce války“ – pravil soudr. Stalin – „naše armáda nepocituje nedostatek potravin, jestliže obyvatelstvo je zásobováno potravinami a průmysl surovinami, je to projev síly a životnosti kolchozního zřízení a vlastenectví *kolchoznického rolnictva*.“

Může se říci, že nám při zásobování potravinami pomáhají Spojené státy americké. Ovšem, tato pomoc je pro nás velmi cenným příspěvkem, ale jen příspěvkem, nic více.

Samozřejmě rychlý rozvoj zemědělství v ohromném stupni zvyšoval rozměry zdrojů průmyslových surovin, a tím zvyšoval i kvalitativně celkovou sílu naší země.

Jeden z nejtěžších problémů – rozšíření dobytkařství a zlepšení jakosti dobytka – se každým rokem řešil stále úspěšněji v našich kolchozech a sovchozech. Vzrůstalo množství dobytka v kolchozech a sovchozech, a což je to hlavní, zaváděly se lepší druhy.

Kolektivisace, dělba práce v kolchozním hospodářství, zavádění složitých zemědělských strojů, agronomická opatření – celý tento komplex procesů přispívá k růstu technické zručnosti a organizačních schopností kolchozních rolnických mas. Vůbec je naše zemědělství v celku jedním ze silných článků hospodářské moci Sovětského svazu.

At jsou materiální zdroje státu sebevětší, vojenští odborníci, nevyjímaje ani německé, všeobecně uznávají, že mimořádný význam pro vojenský potenciál válčící země má morálně-poli-

tický stav jejího lidu. Němečtí fašističtí uchvatitelé značné místo ve svém arsenálu válečných zbraní vyhražují propagandě a agitaci, směřující k rozložení a demoralisaci národů států, s nimiž válčí. Doufali zcela vážně, že v Sovětském svazu dosáhnou stejných úspěchů jako na západě, a možná i větších. Avšak válka se Sovětským svazem dokázala, že hitlerovci i v tomto směru utrpěli naprostou porážku.

Politicko-morální stav a jednota našeho lidu překonala všechno očekávání jak nepřátel, tak i našich přátel mimo SSSR. Co se týče naší země, tu u nás nikdo nepochyboval o jednotnosti a statečnosti našeho lidu, o jeho bezmezné oddanosti vlasti a odhodlání bránit její nezávislost a svobodu. A těžko se dalo o tom pochybovat, neboť náš lid – dělníci, rolníci, inteligence – je jednotný, svorný, sovětsky smýšlející; všechny části tohoto celku soutěží spolu ve vlastenectví, práci a boji proti nepříteli. Všechn lid v celku je zdrojem ohromné intelektuální a politicko-morální síly.

O naší dělnické třídě se v cizině málo ví. Aspoň před revolucí tam panovalo všeobecné mínění, že naše dělnická třída u porovnání s dělnictvem ostatní Evropy je zaostalá. Ve skutečnosti naprosto tomu tak není. Stačí konstatovati, že od 90. let minulého století na proletariát Ruska vykonávala politický vliv naše bolševická strana, která pod vedením Lenina a Stalina v urputném boji se všemi formami oportunistu – narodnictvím, ekonomisty, později s esery a menševiky – vnesla do řad proletariátu ideje revolučního marxismu.

Nehledě na to, že naše strana byla v ilegalitě, byl její vliv na dělnickou třídu ohromný, což se konkrétně ukázalo ve Veliké říjnové socialistické revoluci, kdy proletariát rozhodně podporoval naši stranu v boji za sovětskou moc.

Dělnická třída carského Ruska prodělala těžký, ale slavný boj proti carismu. Mnoho obětí přinesli dělníci a rolníci při dobytí moci a pak též při její obraně. Tisíce nejlepších synů dělnické třídy a rolnictva obětovaly život za sovětský stát v době občanské války a intervence cizáckých vojsk. V letech pokojné výstavby desetitisíce dělníků nejen oddaně pracovaly na vybudování průmyslu, ale věnovaly všechny své síly též zpevnění sovětského státu. Na venkově a v městech, všude dělníci obětavě pracovali v sovětských orgánech, aby dali do pořádku a upevnili sovětský státní aparát. Jejich úsilí o výstavbu a zpevnění sovětského státu nebylo marné. Každým rokem zároveň s růstem průmyslu se zlepšoval život dělnictva, stoupla jeho životní úroveň i úroveň kulturní.

A to je pochopitelné, neboť sovětský stát se budoval právě proto, aby byly uskutečněny ideály dělnické třídy. V dělnických čtvrtích se stavěly nové domy, vyrůstaly paláce kultury, divadla, dětské sady, jesle a školy, jichž počet se zvýšil natolik, že vláda vydala dekret o všeobecné povinné školní docházce dětí do střední školy.

Odborové organizace, které pečují o zdraví a kulturu dělnictva a disponují velkými vlastními prostředky i prostředky sociálního pojišťovacího fondu, vystavěly četné zotavovny a sportovní stadiony. A lze směle říci, že společenská a kulturní úroveň naší dělnické třídy je dosti vysoká; její materiální blahobyt před válkou neustále stoupal a dělnictvo mělo perspektivu na další růst materiální i kulturní životní úrovně.

Dělnická třída již viděla výsledky své obětavé práce, neboť její vlastní situace se zlepšila. Viděla, že sovětský socialistický stát je její opravdovou vlastí, a právě proto ji nyní tak oddaně brání. Onen bezmezný heroismus, jež projevilí naši

dělníci za evakuace průmyslu, jejich hrdinský boj na frontě a obětavá práce v podnicích jsou nejlepším svědectvím, že naše dělnická třída pokládá vládu sovětů za svoji vládu a věnuje jí všechny své síly. Dělnická třída nevidí žádné jiné vládní formy, která by jí byla bližší a milejší. A proto je její morální síla tak veliká.

Zahraniční komentátoři, obzvláště z tábora našich nepřátel, nazírají na sovětské rolnictvo s obyčejného, předrevolučního hlediska „znalců“ Ruska, spatřují v něm pouze „bezbarvé stádo“, jehož se využívá ve válce. Prý zůstal mužik v Rusku tímže, čím byl i za carismu. Avšak tito „komentátoři“ neznají ani starých, ani nových ruských dějin, nevědí, že ruské rolnictvo škarově zklamalo naděje cara a statkářů, když spoléhali, že se budou moci opírat o rolnické zástupce ve Státní dumě, snažíce se najít mezi rolnickými masami obránce reakce. Tím méně chápou „znalci Ruska“ naše nové sovětské dějiny vývoje rolnických mas. Proces, který probíhal posledních 20 let na našem venkově, je jim naprosto nepochopitelný.

Nyní na našem venkově již nejsou primitivní individuální navzájem izolovaná hospodářství, jako tomu bylo dříve, nýbrž naopak: soudobý kolchoznický venkov je jednolitý a zároveň intelektuálně mnohostranný. Nyní vyrostla ohromná vrstva vesnické inteligence. Každý větší kolchoz má vlastního agronoma s vyšším agronomickým vzděláním, družstevní pracovníky, předsedu kolchozu, který má značné organizační schopnosti, neboť řídí veliké a složité kolchozní hospodářství. Farmy mají své vedoucí pracovníky a technický personál; kolchozy mají své brigády, kteří rovněž musí nejen uměti sami dobře pracovat, nýbrž mít i organizační schopnosti. Pracují tam traktoristé a traktoristky, kombajnéri, zámečníci, mechanikové,

dojíčky a jiní pracovníci v souladu s formou zemědělské výroby příslušného kolchozu.

Jak patrně, již sama zemědělská velkovýroba, její mechanizace a intenzifikace vyžadují na kolchoznicích mnohem vyšší intelektuální schopnosti, než tomu bylo při individuálním rolnickém hospodářství. Nyní v každém jen poněkud větším kolchozu existují dětské jesle, dětské školky a opatrovny, kde se snaží vychovávat moderními metodami. Rozšířila se poštovní síť, počet škol, zejména středních, v nichž se vyučuje i cizím jazykům. Z toho je vidět, že počet venkovských učitelů ohromně stoupl.

Na našem venkově se nyní v bouřlivém tempu rozvíjí umělecké ochotnictví (kroužky divadelní, pěvecké a taneční, hra na různých hudebních nástrojích atp.). Rok od roku stoupá počet pojízdných biografů, počet rozhlasových přijímačů soukromých i různých organizací. Vším tím se od základu změnilo naše venkovské obyvatelstvo a jeho mentalita. V každém kolchozu existují organizace komunistické mládeže, které jsou vždycky iniciátory společenských a kulturních podniků. V těchto organizacích je hojně zastoupena mládež se středoškolským vzděláním.

Zároveň s hospodářským růstem a vzestupem kulturní úrovně venkova, zesílilo i spojení našeho kolchoznického obyvatelstva s vysoce kvalifikovanou inteligencí. Z kolchoznického prostředí vyšlo nemálo veřejných pracovníků, zaujímajících vysoká místa, funkcionářů strany, učenců, umělců, literátů, lékařů a důstojníků Rudé armády.

Životní úroveň venkova za poslední dobu značně stoupla a kolchozníci právem prohlašují, že dosáhli blahobytu a civilizovaného života.

Mimochodem řečeno, švédští žurnalisté, kteří – nepamatuji se již, zda koncem roku 1941 či začátkem roku 1942 – cestovali po jižní Ukrajině, ve svých zprávách psali, že prý na Ukrajině viděli úplně stejné chaty, jako existovaly před 100 lety, že viděli otrhané ženy a děti, ačkoli prý děti, podle jejich mínění, byly dobře živeny.

Dopisovatelé mají míti – vzhledem k svému zaměstnání – bystré oči, ale tu z nějakého důvodu nezpozorovali, že na Ukrajině šli po stopách německé loupeživé armády, která posílala z ukrajinského venkova do Německa celé vlaky tak zvaných individuálních zásilek. Obsah těchto zásilek se skládal z věcí odebraných rolníkům, a hlavně rolnickým ženám. Bylo by tedy divné, kdyby ukrajinské rolnické ženy za německé okupace chodily v něčem jiném než v hadrech. Podařilo-li se někomu z rolníků leccos před Němci schovat, schovávalo se to, dokud tam nepřišla Rudá armáda.

Že naše kolchoznické rolnictvo dnes disponuje značně většími intelektuálními silami, je patrně třeba již z rozmachu partyzánského hnutí. Nikdy by partyzánské hnutí nenabylo takového rozmachu a neprovádělo by se tak dovedně, kdyby kolchozní rolnictvo nemělo svou inteligenci. Mezi partyzány vidíme nejen kolchozníky, nýbrž i předsedy kolchozů, vedoucí funkcionáře sovětu a organizací strany, učitele, vědecké pracovníky, umělce a vojenské odborníky. Právě proto partyzánské hnutí disponuje nejen kádry prostých občanů, oddaně bojujících za svou vlast, ale i kvalifikovanými lidmi, kteří umějí nejracionálněji organizovat partyzánský boj a zasazovat nepříteli nejúčinnější rány při nejmenších vlastních ztrátách.

Kolektivizace zemědělství nejen způsobila zvětšení zemědělských pozemků a změny ve způsobu obdělávání půdy, nýbrž

změnila i samotného rolníka, rozšířila jeho obzor, způsobila, že se nyní na věci více dívá s hlediska státu.

A právě proto náš venkov posílá nyní do Rudé armády nejen jako dříve chrabré bojovníky, nýbrž i technicky vycvičené a obeznalé lidi: traktoristy, kombajnéry, řidiče aut, techniky. Zkrátka na venkově stejně jako v sovětských městech vyrostli uvědomělí bojovníci za vlast, bojovníci, jejichž převahu nepřítel každým dnem stále více pocituje na vlastní kůži.

Vždyt není náhodou, že když je z boje vyřazen velitel roty nebo oddílu, mezi rudoarmějci se vždy najde voják, často venkovan, který se ujímá velení a vede vojenskou operaci do konce. Již z toho je vidět, že naše kolchoznické rolnictvo stojí značně výše ve svém vědomí vlastenecké povinnosti, ve svém intelektuálním a kulturním vývoji, než tomu bylo za carismu. Kolchozní venkov stejně jako města dává naší armádě uvědomělé bojovníky, kteří dobře vědí, zač bojují.

Naše sovětská inteligence si při výstavbě a upevnění sovětského státu vydobyla čestné a slavné místo. Stará inteligence ve své mase přijala z počátku sovětský systém dosti nepřívětivě. Domnívám se, že vedle bezprostředně materiálních pohybů – ztráta materiálního blahobytu – hrálo tu roli i to, že mnozí z nich měli za to, že přišel konec kultury, ač i tehdy nejprozíravější inteligenti již v prvních dnech revoluce se připojili k vládě sovětů. Ke cti ruské inteligence budiž řečeno, že toto neporozumění mezi starou inteligencí a vládou sovětů netrvalo dlouho. Ve své mase se inteligence rychle zařadila do sovětské práce; a rozumí se, jejím nejcennějším přínosem k naší společné věci je to, že vychovala ohromnou vrstvu mladé sovětské inteligence, s níž nyní svorně spolupracuje.

Blízký vztah inteligence k sovětskému systému je v podstatě zcela pochopitelný. Naše sovětská inteligence je lidová nejen sociálně – tím, že se do jejich řad nepřetržitě vlévají svěží síly z dělnických a kolchozních mas – ale je lidová i vzhledem k svým pracovním podmínkám. Abych objasnil tuto myšlenku, připomínám, že Darwin své těžké dílo o původu druhů napsal tak, že udržoval korespondenci se stovkami soukromých zájemců, roztroušených po celém světě a na jeho prosbu pozorujících život zvířat a ptactva. Avšak i tuto metodu kolektivní práce je třeba považovat za dětskou u porovnání s pracovní kolektivitou sovětské inteligence.

Vždyt, vezměme třeba naše Umělecké a Velké divadlo. Každý ví, že je to jedno z nejčelnějších a vysoce uměleckých divadel světa, že jsou to divadla jaksi pro nejvybranější občanstvo. Před revolucí tomu tak i bylo. V přítomné době vedle toho, že jejich lóžová patra a přízemí zaplňují značnou měrou dělníci a kolchozníci, také vidíme, že jsou navštěvována stovkami lidí přijíždějících z provincie za jiným účelem. Tito lidé navštěvují divadla nejen proto, aby se osobně potěšili, nýbrž i jako pracovníci ochotnického divadla v kolchozech, domech kultury, dělnických divadlech a klubech. Jdou do divadel, aby srovnávali, čeho sami doma dosáhli a čeho se jim nedostává, navštěvují divadla na způsob odborníků, kteří se snaží zdokonalovat, zanést své poznatky a dovednost, již se naučili od velkých mistrů, do dělnických a rolnických mas. Nemyslím, že by naši vynikající herci přehlíželi tuto skutečnost a že by nepůsobila na jejich denní práci.

V naší vědě – zdola až po největší zjevy – vidíme lidi spjaté tisícími nitkami s lidem. Naši agronomové a vědečtí pracovníci, studující biologii rostlin, mají vedle dokonalých ústa-

vů ještě k dispozici nesčetné pokusné stanice v kolchozech, aby jim pomáhaly v jejich vědeckých experimentech. A vidíme, že naši velcí vědátři umějí užívat jejich služeb. V tomto směru možno poukázat na akademika Lysenka.

Pracovníci fyzikálně-chemických věd, zejména ti, kdož pracují experimentálně, mají k dispozici nesčetné výzkumné ústavy, závodní laboratoře, kroužky zabývající se vynálezy. Jak vidíte, mohou se naši velcí učenci vždy opírat o pomoc četných pracovníků těchto oborů.

A není náhodou, že se v naší zemi za války tak silně rozvinulo vědecké bádání a tvorba v oblasti techniky, medicíny i v druhých oborech poznání. Myslím, že na úspěších, které vykazuje náš průmysl při zásobování fronty, má nemalý podíl naše sovětská inteligence.

Význam vědy v Sovětském svazu neustále vzrůstá a ve shodě s tím vzrůstá i vliv inteligence, který proniká všechno naše společenské dění. Naše inteligence to pochopila, a proto se tak jasně roznítilo její vlastenectví v těžké chvíli pro sovětský stát.

Sovětská mládež a slavný leninsko-stalinský komsomol – organizace mládeže – hraje ohromnou roli v životě naší země, při zpevnění moci sovětského státu.

Nebudu se zde šířit o hrdinství komsomolců, mládeže na frontě a v partyzánských oddílech, o jejich obětavé práci v zázemí: v továrnách, v závodech, v zemědělství. Jejich vlastenectví a oddanost sovětské vlasti je všeobecně známa. Chci jenom říci, že komsomol jako ohromná výheň přetavuje a vytváří nového, sovětského člověka. Komsomol je pro mládež prvním stupněm, vedoucím k bohatému společenskému a politickému životu, vedoucím mládež do strany. Komsomol – tot velmi důležitý organisující činitel jak pro dělnickou, tak zejmé-

na i pro rolnickou mládež. Komsomol je pro tuto mládež jakýmsi začátkem kolegiálnosti a široké společenské činnosti a jeho role při vytváření sovětského člověka, při rozšíření jeho politického a společenského obzoru je neobyčejně veliká.

Zdrojem duchovní síly našeho státu, jeho organisujícím a vedoucím jádrem je naše komunistická strana, čítající několik milionů členů. A to jsou nejlepší lidé země. Bolševická strana semkla všechny národy SSSR kolem leninsko-stalinského praporu, inspirovala sovětský lid v zázemí a na frontě. Právem se těší u lidu největší důvěře a autoritě. Již skutečnost, že jakmile si náš lid uvědomuje nebezpečí pro zemi, ještě více se sjednocuje kolem strany a doplňuje její šiky – svědčí o její ohromné autoritě.

Komunistická strana je předním oddílem pracujícího lidu v jeho boji za zpevnění a rozvoj sovětského socialistického systému. Je vedoucím jádrem všech – společenských i státních – organisací pracujícího lidu.

Organisace strany na sovětském území obsazeném nepřitelem vysoce třímaly prapor Lenina a Stalina. I ti komunisté, kteří se dostali do mučireň gestapa, kde se fašističtí katané všemi prostředky – bezuzdným terorem i lákavými sliby – snažili je rozložit a duševně zlomit, zůstali věrni své sovětské vlasti. Nepřítel se škarově přepočítal. Za nejtěžších podmínek vedli komunisté v týlu nepřítelů obětavý boj proti Němcům, strhující také masu neorganisovanou ve straně.

A jinak tomu ani nemůže býti. Vždyť výchova v komunistické straně je zcela jiná než v kterékoliv jiné straně. Naše strana není sektou, nemá své specifické, izolované úkoly. Jejím úkolem je zrušení vykořisťování člověka člověkem, vysvobození trpících lidí z onoho života plného starostí a bolestí, jímž

žili po staletí, vytvoření lepších forem lidské společnosti, skutečné bratrství národů – zkrátka, uskutečnění toho, co bylo odvěkou tužbou nejlepších lidských duchů. A toho naše strana dosáhla, řídíc se učením Marxe – Engelse – Lenina – Stalina. A tyto veliké ideje zušlechťují naše lidi, povzbuzují je k hrdinským činům, jež obdivuje celý svět.

Komunistická strana klade na své členy přísné požadavky. Neposkytuje jim privilegované postavení, nýbrž naopak žádá, aby komunista byl vzorem disciplíny při práci a ve státní funkci, aby byl ideově a morálně bezúhonný, aby zájmy sovětského státu kladl nad své osobní zájmy.

Naše strana prošla dlouhou cestou obětavého boje s carismem a s celým sociálním a hospodářským řádem, který jej provázel. V tomto boji rostla a zocelovala se. Její členové byli vůdci a obětavými bojovníky za občanské války, iniciátory výstavby socialistického státu. A nebude neskromností, když řekneme, že komunistická strana je jednou z nejmocnějších stran nejen co do počtu členů, ale i co do kvality svého složení. Již skutečnost, že naši stranu vytvořili a vychovali takoví vůdcové jako Lenin a Stalin, o nichž i nepřátelé jsou nuceni prohlásit, že svou činností zahájili novou kapitolu ve světových dějinách— již tato skutečnost svědčí o velikosti naší strany, o tom, že její činnost je nejsvětější stránkou v dějinách lidstva.

Vliv naší strany se neomezuje na rámec stranických organizací, nýbrž strana vede za sebou proletariát, rolnictvo a sovětskou inteligenci, které jí plně důvěřují. Ať je strana sebevětší, nejde-li s ní lid, nikdy nebude opravdovou politickou stranou. Naší straně lid věří a jde s ní. Nejlepším důkazem toho je fakt, že v nejtěžších chvílích sovětského státu – v období občanské

války, kdy se zdálo, že vítězství je na vážkách – byl ohromný příliv členstva do strany. A dnes, za nynější války, příliv do strany se stále zvětšuje, a co je příznačné, zvláště z rudoarméjské masy. Neorganizovaní rudoarmějci, nastupující k útoku a uvědomující si, že mohou každou minutu padnout, podávají žádost, aby byli přijati do strany, a prohlašují, že padnou-li, chtějí zemřít jako komunisté. Hle, toto smýšlení lidu nejjasněji dokazuje, že naše strana skutečně vede za sebou lid.

Při rozboru materiálních a morálně-politických momentů, určujících sílu a moc sovětského státu, řekl bych, že jedním z nejdůležitějších činitelů je Stalinovo vedení. Soudruh Stalin vede naši stranu a zemi již přes 20 let. Není náhodou, že dělníci, kolchozníci a intelektuálové na schůzích často opakují: „Zvítězíme, protože nás vede soudruh Stalin.“ Zevně se to může zdát obyčejným řečnickým obratem, ve skutečnosti je to však závěr, jež národ vyvodil z denního, dlouhého pozorování činnosti vedení.

Smrt odtrhla Lenina od řízení naší země již v době, kdy se sovětský stát jen tak tak postavil na nohy, kdy ani jeden úkol socialistického přebudování země prakticky ještě nebyl rozřešen. Oportunističtí a nepřátelští živlové chtěli Leninovy smrti využít k desorganizaci a rozbití strany a tím i sovětského státu. Avšak strana pod vedením soudruha Stalina rozdrtila protistranické a protisovětské živly a semkla se v jednotný celek, schopný splnit odkaz Vladimíra Iljiče Lenina.

Na denním pořadu bylo tehdy obnovení průmyslu a v dalším pak industrialisace naší země. Duší tohoto velikého díla byl soudruh Stalin a pod jeho vedením strana a sovětský lid skvěle splnily tento úkol.

Soudruh Stalin vidí velice daleko do budoucna. Téměř v prvních dobách industrialisace země soudruh Stalin již vytyčil otázku nutnosti budování traktorových závodů. Zahraněční pozorovatelé spatřovali v tomto opatření přípravu na válku. Ovšem traktory nesporně mají velký význam v moderní motorisované válce. Ale pro soudruha Stalina tato skutečnost tehdy měla vedlejší význam. Když zdůrazňoval nutnost stavby traktorových závodů, měl na mysli kolektivisaci zemědělství a vybudování pevné technické základny pro ně. Toto složitě a těžce proveditelné opatření mělo neobyčejně veliký význam. Kolektivisace a mechanisace zemědělství nesledovala bezprostředně vojenské cíle, nýbrž jen socialistické, a samozřejmě zvýšila moc naší země.

Hle, jedna podrobnost, která je příznačná pro nazírání soudruha Stalina na rozvoj výroby. V prvních etapách industrialisace dostával soudruh Stalin od hospodářských odborníků stížnosti, že naši nezkušení dělníci kazí nové obráběcí stroje, dovezené z ciziny. Avšak soudruh Stalin na to stále odpovídal, že nelze naučit dělníky novým pracovním metodám na nových strojích tak, aby to nic nestálo. Na počátku budou je poškozovat, a potom se naučí na těchto obráběcích strojích pracovat a budeme mít dobré kvalifikované kádry.

Takřka jakožto závěrečný akord při dovršení industrialisace a postavení pevného základu pro náš průmysl, zemědělství a dopravu razil soudruh Stalin heslo o výchově kádrů: „Je třeba konečně pochopit, že ze všech cenných kapitálů na světě kapitálem nejcennějším a nejdůležitějším jsou lidé, kádry. Je třeba pochopit, že za našich nynějších poměrů „kádry rozhodují ve všem“. Budeme-li mít dobré a četné kádry pracovníků v průmyslu, v zemědělství, v dopravě a v armádě, bude naše

země nepřemožitelná. Nebudeme-li mít takové kádry, budeme kulhat na obě nohy“ („Otázky leninismu“, česky str. 462).

A právě díky všem těmto opatřením dohromady, která provedla naše strana pod vedením soudruha Stalina, se náš průmysl, zemědělství a doprava staly schopnými k boji proti nejsilnějšímu nepříteli na světě.

Soudruh Stalin věnoval mnoho sil zvýšení moci Sovětského svazu. Stalin lépe než kdo jiný chápe význam této moci, a přece ve svých referátech vždy zdůrazňuje, že se sovětský lid nesmí spokojit s tím, co již bylo dosaženo, že se nesmí opíjet svými úspěchy. Vítězství možno promarnit, objeví-li se v našich řadách přílišná spokojenost samým sebou.

Soudruh Stalin, jehož práce při budování moci sovětského státu byla ohromná sama o sobě, uměl spojit, sjednotit všechny síly státu, podníti je k službě vyšším ideálům, usměrnit je k tomu nejhlavnějšímu, k tomu, co bylo v dané chvíli nejnnutnější – k obraně sovětského státu proti německým fašistickým vetřelcům.

Bezprostředně na bojištích proti německému fašismu bojuje Rudá armáda – nejživotnější část obyvatelstva SSSR. Soudruh Stalin věnoval budování Rudé armády mnoho sil. A nyní, kdy naše armáda přešla do ofensivy a poráží německá fašistická vojska, vyhání je z naší země, němečtí generálové a fašističtí vojenští pozorovatelé to vysvětlují tím, že prý jsme po celá desetiletí shromažďovali zásoby válečného materiálu a potají udržovali armádu o ohromném počtu vojáků. Lživé tvrzení těchto odborníků se zřejmě dá vysvětlit tím, že se pokoušejí ospravedlnit vojenskou porážku německé armády a jejího velení a snížit vojenské umění sovětské generality.

Předtím, než se v Německu dostali k vládě fašisté, měla naše

armáda číselně velmi skromný stav, a teprve až vzniklo nebezpečí fašistického přeapadení, začala postupně růsti. Možno s jistotou říci, že celý průběh vojenských událostí dokázal, že naše armáda v průběhu války vzrostla nejen číselně, nýbrž se i co do jakosti nepřetržitě zdokonalovala. Vždyť naši generálové nespádli s nebe; byli veliteli těch nebo oněch jednotek, avšak jejich vojenské vlastnosti, schopnosti k boji plně se projevíly za války. A dnes celý svět vidí, že naši generálové, důstojníci a vojáci jsou schopnější než tolik vyhlašovaní němečtí generálové, důstojníci a vojáci.

Vítězství naší armády nad nejsilnějším nepřítelem na světě jsou výsledkem dlouholeté práce soudruha Stalina na zdokonalení bojové schopnosti Rudé armády. Tato obrovská práce se projevila v převaze sovětské armády nad fašistickou, což nyní nepopírá ani nepřítel. Všechno křečovitě úsilí německé propagandy vysvětlit porážky své armády tím, že prý sovětská vojska vítězí jen díky své číselné převaze, je směšné. Opravdu, převaha tu je, ale převaha vojenského umění a nadání. Je úplně pochopitelné, že přiznati to není snadné pro naše nepřátele, kteří křičí až do ochraptění, že prý bojují proti východním barbarům. Ale před fakty neutečes.

Armáda je v Sovětském svazu neodlučitelná od lidu. Vše, co bylo výše řečeno o růstu materiálních a duchovních sil sovětského lidu, jeho politicko-morální úrovni – všechno to se zračí ve vojenské chrabrosti a mistrovství naší armády. Před očima celého světa armáda soustřeďuje v sobě materiální i duchovní síly sovětského lidu, nejvýrazněji reprezentuje veškerou sílu lidstva. A soudruh Stalin jakožto nejvyšší velitel s uměním velkého vojevůdce usměrňuje tuto sílu k vyhnání německých fašistických vetřelců ze sovětské půdy, k jejich úplnému potření.

Nynější válka, víc než kterákoli jiná válka v minulosti, vyžaduje plného vypětí všech lidských sil, jak fyzických, tak i duševních a morálních – jinak řečeno, vyžaduje maximální konsolidace všech státních zdrojů. Současně zostřuje národní citění širokých vrstev obyvatelstva, a zvláště poměr k národním menšinám ve válčících zemích.

Spravedlivé řešení národnostní otázky je velmi těžký problém i v době míru; tím těžší je nyní, neboť jednotlivé sociální vrstvy vládnoucích národností usilují o zachování nabytých privilegií. Proto boj národnostních menšin za rovnoprávnost naráží na ohromné, těžce překonatelné překážky, zvláště se strany privilegovaných tříd a skupin.

Je pochopitelné, že utvořivší se formy národnostních poměrů v těch nebo oněch státech se podstatně odlišují: od liberálních, přibližujících se rovnoprávnosti, až po reakční, kde z potlačování snah národnostních menšin je učiněn státní systém.

Krajním výrazem takového systému potlačování, zvláště pokud jde o slovanské obyvatelstvo, bylo vždy Německo. Stačí vzpomenout na kruté represálie Němců vůči Polákům, na vyhlašování, a zejména poněmčování slovanského obyvatel-

stva v severovýchodní části Německa, v Pomořansku a ve Slezsku, trvající až do posledních dnů existence druhé říše.

Ještě krutější utlačování jiných národností, vyhlazování celých národů, zavedli nynější vládcové Německa – hitlerovští lupiči. Ti svými krvavými zločiny ve všech evropských zemích způsobili, že Německo bude navždy vystaveno na pranýři dějin jako nejbrutálnější zotročovatel druhých národů.

Sovětský svaz je stát mnohonárodní. Proto spravedlivé vyřešení národnostní otázky, plně uspokojující národnostní zájmy všech národů obývajících Sovětský svaz, znamenalo nesporně značné obtíže. Je možné, že by bylo došlo k chybám, kdyby se již dávno před Říjnovou revolucí nebyl vážně zabýval národnostní otázkou Lenin a Stalin, kdyby nebyli zformulovali hlavní její zásady.

Theorie národnostní otázky, rozvinutá soudruhem Stalinem, se stala základem veškeré naší praktické činnosti; sovětská vláda od prvního dne svého trvání uplatňovala tyto zásady zákonodárnými akty v životě. A nyní, po 26 letech praktického uplatňování sovětské národnostní politiky, při nejožehavějším ověření této politiky v soudobé válce, je celému světu patrna správnost této politiky, její spravedlivost, spokojenost všech národů Sovětského svazu s jejími výsledky.

Když Hitler podnikal útok proti Sovětskému svazu, domníval se, že najde v sovětské národnostní politice slabinu pro svoji propagandu. Němečtí fašističtí lupiči používali nejsilnějších prostředků působení, zesílených nemilosrdným používáním zbraně, hrozeb i slibů, bití i lsti, podplácení i šibenic, aby vyvolali národnostní neshody mezi národy Sovětského svazu a využili těchto neshod pro svoje dobyvačné zájmy. Hitlerovci

po této stránce utrpěli naprostou porážku. Nejen to, přepadení zosnované fašisty, jak pravil soudruh Stalin, ještě těsněji semklo národy Sovětského svazu a učinilo z nich jednotný, neochvějný tábor.

V naší zemi bratrské spolupráce národů neexistuje slovanský problém jakožto snaha o zvláštní sjednocení a výlučné postavení Slovanů, nebo tím méně, aby byly slovanské národy nějak stavěny proti ostatním národům obývajícím Sovětský svaz.

Naše národní republiky mezi sebou vzájemně přátelsky soutěží ve snaze zaujmouti první místo v hospodářském rozvoji, na poli vědy, techniky a umění, a nyní – za dnů války – v hrdinství svých synů na bitevním poli, v obětavé práci v zázemí.

Národní čest v boji proti fašismu hájí též naše mladé sovětské republiky, jež poslaly na frontu své národní vojenské formace. Litevci, Lotyšši a Estonci se houževnatě bijí za osvobození svých republik. Jedné z lotyšských divisí, jež zvláště vynikla v bojích, byl dán název gardové.

Pochopitelně, že národům Sovětského svazu není lhostejná situace Slovanů v Evropě. Kmenová příbuznost, politické styky Kyjevské Rusi se západními Slovy zůstavily své stopy. Ovšem více než dvoustleté panství Mongolů na Rusi na dlouho odtrhlo západní Slovy od východních a oslabilo pozice Slovanů u srovnání s jejich západními sousedy. A teprve v období svých nových dějin Rusko začíná obnovovat styk se západním Slovanstvem. Utvoření některých nezávislých slovanských států se dalo za podpory Ruska, což nesporně sblížovalo vzájemně slovanské národy; na Rusy pak pohlíželi jako

na rodné bratry. Styk ruské inteligence s pokrokovými vrstvami slovanských národů, ruská krásná literatura, blízká, srozumitelná a příbuzná slovanským národům, jakož i zpětný vliv slovanské literatury na Rusy, historická minulost Slovanů – všechno to z nich nutně činí přátele v boji proti německé výbojnosti.

Dnes hlavním nepřítelem naším, jakož i západních a jižních Slovanů, je Německo. Je to starý nepřítel, odedávna známý Slovanstvu. Prusko – jeden z německých států, provádějící krajně reakční vnitřní a nejnvýbojnější vnější politiku, sdružilo Německo, které vstřebalo do sebe všechny rysy pruského militarismu, reakčnost pruských vládnoucích kruhů, jejich výbojnost, a zvláště výbojnost vůči slovanským národům. Kdo by neznal výrok Fridricha II.: „Líbí-li se vám cizí kraj a máte dostatečné síly, obsadte jej bezodkladně. Jakmile to učiníte, vždy najdete dosti právníků, kteří vám dokáží, že jste měli všechna práva na obsazené území.“ A tyto dobovačné snahy pruské soldatesky se staly životním programem Němců, jejich vládnoucí ideologií, která se vine jako červená nit veškerou další politikou Německa.

Nápor na východ byl odvěkým snem německých imperialistů; o tom výmluvně svědčí činnost pangermánského spolku již na konci minulého století. V pokoření Ruska, a pak i celé Evropy spatřovali němečtí útočníci cestu k světové nadvládě. Porážka Německa v první světové válce nejen německé imperialisty nepřivedla k rozumu, nýbrž naopak ještě je posílila v přesvědčení, že Německo se může úspěšně střetnout s celou Evropou, že je k tomu třeba pouze zvolit příhodný okamžik.

Příchod Hitlerův k moci znamenal nezastřenou přípravu Německa k válce s Evropou. Nutno přiznat: nerozhodnost a po-

volnost evropských velmocí napomáhala Hitlerovi, a dokonce ho povzbuzovala, aby své dobovačné plány uskutečnil. Hitlerovci otevřeně volali po tažení na východ, dali tomu dokonce „vědecký“ nátěr. Rasová theorie, geopolitika, bezuzdná falsifikace dějin – všeho toho bylo použito, aby byly zdůvodněny dobovačné záměry vůči Východu.

Demokratické země Evropy nebyly proti fašistické agresivitě jednotné. Tato nejednotnost mezi velkými státy se jasně projevila v tom, že Francie odepřela přijíti na pomoc Československu se Sovětským svazem. Snadnost obsazení Československa podnítila chutě útočníků. Lze plným právem soudit, že útok fašistického Německa na Polsko byl vyvolán tím, že Hitler na podkladě předchozí zkušenosti s obsazením Rakouska a Československa, počítal s tím, že i tentokrát nenarazí se strany Anglie a Francie na vojenský odpor. Avšak došlo naopak k tomu, čeho si Hitler v té chvíli naprosto nepřál a co mu bylo velmi nepříjemné – Anglie a Francie vypověděly Německu válku.

Válečné události se však rozvíjely tak, že dávaly německému velení plnou možnost nejen rozdrtit Polsko, nýbrž si též klidně zvolit příhodný okamžik k výpadu proti Francii. Nečinnost francouzského velení na počátku války – na podzim a v zimě 1939–40 – a tak rychlá porážka francouzské armády v květnu–červnu 1940, nemohou být vysvětlovány jedině vojenskými příčinami nebo jen přímou zradou. Příčiny porážky Francie tkví hlavně v tom, že francouzští reakcionáři, řídicí státní politiku a armádu, nehdrali a nechtěli válčit s Německem; jejich cílem, jejich dávnou myšlenkou bylo usměrnit výpad Němců proti SSSR.

Když hitlerovci podnikali výpad proti Sovětskému svazu,

skládali naději v to, že nezískají-li Anglii jako spojence, Anglie bude aspoň zachovávat neutralitu. To bylo též cílem Hessova odletu do Anglie.

Na počátku války se v německé propagandě všemožně zdůrazňovalo, že Německo nechce válčit proti Anglii, že Německo nemá nic proti kompromisní dohodě, t. j. takové dohodě, která by byla pro anglickou veřejnost přijatelná. Proto Německo vedlo zpočátku válku proti Anglii se zřetelem na možnosti míru.

Německo ovšem mohlo vehnati Anglii do velmi obtížné situace. Když se německá vojska zmocnila celého Balkánského poloostrova, německá armáda byla plně s to táhnouti na Egypt přes Turecko. Není důvodu k domněnce, že německý štáb to neviděl a nevypracoval v tomto směru příslušné plány.

Dostí důležitou roli v tom, že Němci upustili od této cesty, sehrála zřejmě okolnost, že Sovětský svaz zaujal jasné stanovisko v otázce Jugoslaviie a poté důrazně varoval Němce ve svém projevu adresovaném turecké vládě v březnu 1941, „bude-li Turecko opravdu napadeno a nuceno válčit, aby ubránilo své území, pak Turecko, se zřetelem k paktu o neútočení existujícímu mezi ním a SSSR, může spoléhat na plné porozumění a neutralitu SSSR“. Této okolnosti si naprosto nepovšimli vojenští odborníci. Němci, zahajující válku proti Sovětskému svazu, zřejmě si chtěli vítězstvím nad ním plně zajistit křídla svého postupu na Východ – proti Indii. A proto válku proti Anglii v té době odsunuli na druhé místo. Taková byla situace před tím, než fašistické Německo zahájilo útok proti Sovětskému svazu.

Hitlerovci, nechávající se svéstí lehkými vítězstvími, doufali, že přelstí Anglii a Ameriku svým „křížáckým tažením“ proti bolševikům. A opravdu hitlerovské Německo se lehce zmoc-

nilo skoro celé západní Evropy: padlo před ním Polsko a Francie, podřídilo se mu Bulharsko a jako věrní sateliti mu začalo sloužit Maďarsko, Rumunsko, Finsko a Itálie. Za takových vítězství započal Hitler sebevědomě válku proti Sovětskému svazu, neboť soudil, že úspěch jeho ozbrojených sil je plně zajištěn a dosáhne ho v nejkratší době.

Fašističtí ničemové řadí v dobytých evropských zemích již pátý rok. Němci okupované země, zejména země slovanské, nejen zbavili politické nezávislosti, nýbrž přinesli i strašné útrapy národům. Němci tvrdí o Slovanech, že jsou nižší rasy, podrobují je krutému národnostnímu útisku, poněmčují je a hromadně vyhlazují. „V Evropě,“ prohlásil Hitler, „nebude již pět nebo šest nebo osm velkých států: bude jediné všemocné Německo.“ „Vykovám ocelové jádro nové říše, která bude nerozborná. Rakousko, Čechy a Morava, západ Polska! Kolem tohoto bloku bude především konfederace východní Evropy – Polsko a baltické státy; Maďarsko a balkánské státy; Ukrajina, Povolží a Gruzínsko. Bude to nepochybně federace, avšak její členové nebudou ovšem rovnoprávní s Němci. Tato federace bude spolkem druhořadých národů, nemajících armád, neprovádějících vlastní politiku, nemajících vlastního hospodářství.“ A my vidíme, že politika, kterou nyní Němci provádějí, nejen odpovídá těmto Hitlerovým výrokům, nýbrž zašla mnohem dále.

Fašističtí barbaři vyhlásili na příklad Poláky za „neplno-
cenné“ lidi – je jim zakázána jakákoli práce kromě práce nádeníků. Je jim zakázáno vydávání knih v polském jazyku, jejich kulturní statky jsou rozkradeny, university zrušeny. Podle velmi neúplných zpráv v Polsku zahynuly v koncen-

tračních táborech, byly umučeny a povražděny přes tři miliony lidí. Evropeští politikové a publicisté, všichni obhájci tak zvané mnichovské dohody, nesou velkou morální odpovědnost před slovanskými a jinými národy, jež se staly obětí fašistické agrese.

Ujařmené národy zemí okupovaných Němci nesložily zbraní, nepokořily se. Vedou neustálý boj za své národní osvobození. A nejostřejší formou protestu proti násilí je národní partyzánský boj; v tomto boji nalézá ponížený a ve svých nejlepších citech uražený člověk uspokojení tím, že se mstí násilníkům, spatřuje v něm cestu k osvobození svého národa.

A mezitím se ozývaly „obezřetné“ hlasy, radící zatím šetřiti síly (neznámo sice do kdy), býti navenek loyální k okupantům, aby nebyla dána příčina k represáliím. Tyto hlasy zvláště varovaly před nebezpečím nevčasného rozpoutání partyzánského hnutí. Všechny tyto rady, zdánlivě rozvážné s hlediska střízlivého člověka, v podstatě však usnadňují situaci Němců v okupovaných zemích, objektivně jim pomáhají.

Je to však rozvážné s hlediska politického, vojenského a konec konců prostě s hlediska zachování lidských životů?

Zkušenost všech okupovaných zemí, mezi nimi i zemí neslovanských, jasně ukazuje, že čím méně se ten nebo onen národ proti Němcům brání, tím troufaleji si tam Němci počínají. Nemluvě ani o nevelkých zemích, dokonce i Francie, do nedávna ještě velmoc, je za pomoci Pétainovy a Lavalovy vlády každým měsícem stále více vyliďňována, hospodářsky slábne, zatím co Němci mají nepatrné ztráty. Vyzývají Francouze k loyaltě – jde zjevně k duhu Němcům.

Někdo může říci, že partyzánské hnutí nelze uměle rozpoutat, že k tomu musí býti příslušné podmínky. To je naprosto správné a my máme na zřeteli nikoli uměle vyvolávané

akce, nikoli puče, nýbrž boj lidu proti okupantům v nejúčinnější jeho formě. A živelně vznikajícímu partyzánskému hnutí je nutno všemožně pomáhat, přispívat k jeho rozmachu, jeho plánovitosti a organisovanosti, centralisaci vedení. Vláda, jež stojí stranou partyzánského hnutí, podrývá vlastní kořeny v masách národa, neplní své svaté národní povinnosti.

Co přináší partyzánské hnutí v nynější válce s Německem?

Po této stránce máme značnou zkušenost. Němci se vychloubali dobytím sovětských území, majetkem naloupeným u sovětských lidí, ovládnutím lidských sil, nechťejí však říci, jaké ztráty utrpěli na sovětské půdě v boji s partyzány. Němečtí vládcové se nikdy neodvážejí uveřejnit tyto cifry, a to z příčin zcela pochopitelných, neboť tyto ztráty činí nejméně 500 000 pobitých – Němců, Maďarů, Rumunů a jiných.

Skvělý je boj jugoslávského lidu, kde partyzánské hnutí již vyrostlo ve všenárodní boj v čele s regulární národně osvobozenskou armádou. Němci, tak jako vždy, ve své drzé pýše i zde podcenili síly svého nepřítele a přecenili své vlastní síly. S posměchem pohlíželi na nezdar italských okupantů v Jugoslavii a považovali je za neschopné boje. Nyní se počet německých divísi v Jugoslavii blíží početnosti bývalé italské okupační armády, avšak úspěchy Němců nejsou větší než úspěchy Italů a ztráty jsou stejně značné. Jugoslavie, země okupovaná, se tak stala zemí bojující, jež připoutává na sebe nemalé síly nepřítele.

Partyzánské hnutí přes všechny překážky vnější i vnitřní se neustále vzrývá ve všech okupovaných zemích, zejména v zemích slovanských, kde Němci zvláště krutě řádí.

Nynější válka svobodmilovných národů světa proti fašismu je především válkou za národní nezávislost. V tomto smyslu

nutno souhlasit s prezidentem Československé republiky Edvardem Benešem, který ve svém zajímavém článku* napsal:

„Slovanské národy vyjdou z této války znovu svobodné, se svými vlastními státy. Všechny, kromě Bulharska, zachovávají tutéž spojeneckou linii; bulharský národ půjde po těžké linii, jakmile padne Německo a Itálie. To se však stane teprve tehdy, zavědou-li všechny slovanské národy po této válce lidové, demokratické režimy a učiní všechny nutné závěry z boje proti fašistické reakci ve své zemi i v Německu, budou-li odhodlány dostatečně radikálně řešit své vnitřní i politické, sociální a hospodářské problémy, sblíží-li se mezinárodně mezi sebou natolik, aby i mezinárodní spory mezi nimi bylo možno řešit hladce, bez zřetele na vzpomínky, co bylo v minulosti, bez ohledu na národní prestiž a národní vzájemné ambice a bez ohledu na své minulé národní soupeření.“

Správnost tvrzení p. Beneše bude nám zcela zřejmá, pohlédneme-li nejen na soudobou, nýbrž i na minulou politiku některých slovanských států před nynější válkou.

Krutá válka, kterou vede sovětský lid proti německým uchvatitelům, vítězství Rudé armády sblíží s námi přirozeně všechny svobodmilovné národy, a zvláště národy slovanské, bojující za svoji svobodu a nezávislost. Lze doufat, že slovanské země, jejich vlády, naváží po vítězství nad hitlerovskými lupiči přátelské styky se Sovětským svazem, s ruským národem. A to, jak správně připomněl p. Beneš, bude k prospěchu všem slovanským národům.

Slované nesmí ani na okamžik zapomínat, že Němci se chtějí v první řadě zmocnit právě jejich zemí, že cílem Němců je vyhnat právě slovanské obyvatelstvo a nepoddajné – vyhla-

* Viz časopis „Slavjane“ č. 5-6 a 7, ročník 1942.

dit. A do tohoto fašistického spáru se v první řadě dostávají Češi, Poláci, národy Jugoslaviie a Bulhaři.

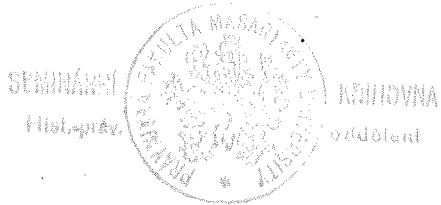
Je jisté, že přízeň Němců vůči jejich proselytům nebude trvalá. I když vládnoucí kruhy budou v první době pro Němce přijatelné v úloze lokajů, s národa tím nejen nespadne jařmo německého otroctví, nýbrž útlak zesílí ještě víc. Pro slovanské národy je to otázka národního života nebo smrti. Německý fašismus rdousí k smrti Slované v západní Evropě a slovanské národy nemohou uzavírat s Němci kompromisy. Jedině porážka německých vojsk na sovětské frontě, jedině mizící naděje Němců na vítězství je nutí zmirňovat sílu stisku fašistických kleští.

Hluboce se mylí ti, kdož zamýšlejí vésti válku proti Němcům bez zápalu, bez žhoucí nenávisti vůči nim. Jedině lidé plní nenávisti, ovládnutí nesmiřitelnou touhou po pomstě, jsou schopni nejen nepříteli čelit, nýbrž mu též zasazovat zdrcující rány. Západoevropští Slované musí donutit naduté Prusáky, aby měli k nim úctu; v tom je budoucnost Slovanů.

**M. I. Kalinin: V ČEM TKVÍ SÍLA SOVĚTSKÉHO STÁTU
SLOVANÉ A VÁLKA**

II. vydání v červenci 1945. Písmem Aldine Bembo vytiskla knih-
tiskárna Orbis, Praha XII, třída maršála Stalina 46. 9 K

REV15

ÚK PrF MU Brno

3 1 2 9 S 0 1 1 9 2